

HRVATSKA RIJEČ

Predplatna cena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošanjem u kuću K 12. — Za inozemstvo na godinu K 12 uviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 16 para peti redak ili po pogodbi, te se primaju samo oni, koji se unaprijed plate. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi ne vraćaju

Politika monarhije.

Čitava politička djelatnost monarhije usredotočila se je ovo dana u Pešti, u razpravama delegacija. U Beču je nastao podpun mir i tišina te su novine samo odjek događaja, koji se u delegacijama odigravaju. Ministarska kriza je turena u pozadinu te u ovo doba, kada su sav interes zaokupile delegacije, izgleda kao da je sadašnje ministarstvo nastupilo u sasvim normalnim okolnostima i kao da njegovoj mirnoj stabilnosti ništa ne prijeti. U drugoj polu monarhije je i opet — tiho. Khuen je znao za ulariti svoje bahate sunarodnjake, a preko Tomašića uspjelo mu je svesti na nešteti minimum razmirice sa Hrvatskom. Novoizabrana delegacija, odana Tomašiću, a Khuen strajšljivo služnička, spominjući se njegove strahovlade u Hrvatskoj, ušla u Peštu zaogrnutu simboličnim janječim runom, čekajući, da iz Khuenovih ruku lakše sô — svoju poslaticu. Vanjska politika također ne pruža nikakvih aktualnih zanimivosti. U delegacijama je ovo dana sve.

Da, u delegacijama je sve, ali i — ništa! U delegacijama su razprave i govori koji mogu, već prema tomu, zanimati i ne zanimati. No moral svega je taj, da vlada traži odobrenje stanovitih obliha svota za razne troškove, a da će ove delegacije odobriti. Kao naknada biti će pojedinim delegatima pušteno na volju, da se platički izkale na vladu, ali ta njihova srčba ne će dopirati do toga, da bi uzkratili — novac. I zbilja u govorima članova raznih delegacionih odbora opaža se neki opozicionarni ton, čuju se napadaji i gorke zamjerke vladi, ali to sve svrši u . . . sapunjači. Svaki svrši sa zaključkom, da će ovaj put, neki vele i „iznimno“, obzirom na interes i ugled monarhije, za proračun ipak glasovati.

A ove godine su brojke upravo zastrašujuće. Pojedina ministarstva baratala su sa milijunima kao da i ona novac drže „prezivom kovinom“. Po svojoj prilici ministri su pomisljali, da je novac lahko izdati, ali se nisu bavili pitanjem, kako će pri dušiti biti narodu, koji novac mora smôiti. Oni prikazaše potrebe raznih resorta, obrazložili ih — svaka se stvar dobrom dialektikom dade obrazložiti, bar prividno — a delegati ne imaju kuraje, da reknu „ne“. Zajednički proračun nam prikazuje se ovako:

proračun za ministarstvo vanjski posala iznosi 16.506.314 K; redoviti proračun za vojsku 367.576.499 K; redoviti proračun za mornaricu 68.657.210 K; izvanredni proračun za mornaricu 55.000.000 K; izvanredni proračun za vojsku 20.000.000 K; osobiti krediti za artiljeriju 4.000.000 K; krediti za okupaciju Bosne i Hercegovine 12.704.600 K; ministarstvo financija 4.831.423 K; računarski odsjek 342.418 K; Ukupno to iznasa: 549.610.454 K. Oblo računajući, iz ovog projekta proizlazi, da je ove godine nad lanjskim troškovima višak zahtjeva proračuna od kakvih 109 milijona. Izvanredne

povišice prikazuju svotu od 79 milijona, a redovite od 30 milijona, a ove zadnje padaju skoro izkjučivo na vojsku. Onih 79 milijona izvanrednih kredita smôiti će se pomoću zajma, Austrija će sudjelovati za blizu 50 milijona, a Ugarska za ostalo. Normalno opterećenje, po jedinih proračuna dviju pola monarhije prikazuje se u kamatama, koje će se plaćati za zajam te će tako Austrija imati godišnje opterećenje od 2.200.000 K, a Ugarska od 1.300.000 K.

Ove ogromne brojke prouzročene su izvajanjem novog programa obružanja. Admirala Montecuccoli ide za tim da ostvari t. zv. „Tegetoffov program“ za ratnu mornaricu. Prema tom programu u godini 1916 ratna mornarica, za koju je predviđen trošak od 312 milijona u pet godišnjih obroka, morala bi ovako izgledati: 16 ratnih ladja prvog reda, koje bi naravno morale biti „Dreadnoughts“; ove su momentano ograničene na 4, no već će se naći načina, da se taj broj upodupni. Ova glavna pomorska sila morala bi biti asistirana sa odgovarajućim brojem manjih ladja. U g. 1916 faktično će mornarica biti ovako sastavljena: 4 „Dreadnoughta“, 6 oklopnjača drugog reda, 2 oklopnjača trećeg reda, 6 oklopnjača četvrtog reda, 4 brza krstaša, 24 torpednjače, 48 modernih torpednjača, 12 starih obalnih torpednjača i 12 podmorskih ladja. Za drugotne svrhe biti će razpoloživo: 3 krstaša četvrtog razreda, 5 kanonirka, 6 starih torpedno-razorača, 46 torpednjače, 4 stajne ladje i 22 ladje za prevoz ili pomoćne.

Ovako se prikazuje mornarica.

No i za vojsku uvadaju se mnoge reforme i novi troškovi. Kroz kratko vrijeme će broj častnika, koji sad iznosi 15000, biti podvostručen, a istodobno će se i njihove ekonomske prilike poboljšati. Dalje će se nabaviti velika polja za vježbe te će se reorganizirati artiljerija i čete genija kao: željezničari, brzojavitelji, aeronautičari park, automobili itd. I samavojska će se pomnožiti. Sada godišnji novački kontingent iznosi 135.570 momaka, od kojih 103.000 za zajedničku vojsku, a ostalo za domobranstvo obiju pola. U buduću će godišnji novački kontingent iznašati 212.500 momaka, a to je skoro povišica od 77000. Od ovih 61000 za zajedničku vojsku, ostalo za domobranstvo.

Kako se vidi, proračun je posvema skoro posvećen, da se tako izrazimo, ratu. Najveći izdatci idu na ratnu mornaricu i na vojsku, te se jedno i drugo hoće izjednačiti onim naprednih država. Naravno, da je razprava o tome u delegacijama morala biti zanimava. Pojedini ministri su se samo znojili, da uvjere zastupnike govornike, kako to nije u ratoborne svrhe zamišljeno, nego zato, da se odriže ugled monarhije i da njezina vojna jakost bude garancija mira. Ministar vanjskih posala Aehrenthal trudio se je, da prikaže dobar položaj monarhije u vanjskoj politici, gdje da je ona samo, od sklonih i prijateljskih država obkoljena.

Doduše razpravom se je kao crvena nit potezala riječ: Italija. U nebrojeno navrata ta je savezna država spomenuta. Sada kao prava saveznica, sada kao podmukli neprijatelj, koji pobudjuje nepovjerenje i radi kojeg se sve ove pripreme čine. Ali na koncu ipak ostaje predominantnom riječ: vjerna saveznica. I Italija i Austrija nastoje, da jedna drugoj dokažu, kako je u njihovom interesu biti uzajamnim prijateljima, a svoje špekulacije tražiti van interesnih sfera obiju. Koliko u tome iskrenosti ima ne ćemo izpitivati, samo se mora konstatirati, da je u gornjem nazoru realnost položaja dobro ocrтана. Rat između Italije i Austrije mogao bi samo trećemu dobro doći.

Ogromni troškovi, koje proračun prikazuje, biti će votirani. Pojedini odbori živo rade, a ugarski delegacioni odbor je već odobrio proračun za mornaricu, a sigurno će i ratni. Konačna odluka biti će prihvaćena u jednoj plenarnoj sjednici delegacije. S austrijske strane će se isto zbiti, jer ne možemo ozbiljno vjerovati mrzovoljama nekih vođa, koji bi htjeli, da se proračun smanji, nešto oko 30 milijuna. No bude li to austrijska delegacija zaključila, na tom putu će ju slijediti i ugarska.

Sve se ovo svadja na jedno jedino: harač, rajo! Biedna raja, narodnosti monarhije moraju da od usta odkidaju, da zadovoljavaju sve to više rastućim pririzim i porezima, a da od toga ne bude njima kao takovim nikakove koristi. Pošto se brodovlje ratno znatno povećava, to je dosljedno, da će se i momčad za mornaricu pomnožiti, a ovdje će Hrvate u prvom redu zapasti, da svoj porez u krvi dadu ogromnom većinom. Nadvojvoda Ferdinand Maks jednom zgodom je rekao: „Zemlja, koja nema obale, može biti državom, ali ne veselilom“. A monarhija je postala veselilom samo pomoću hrvatskog mora, hrvatske obale i hrvatskog mornara. Zato nam se ona odužuje tim, što nam odbija sve tražbine, koje uvjetuju naš narodni razvitak i napredak.

Tomašićeva delegacija.

nw. Zagreb, 2. veljače.

Postanak krunjate Tomašićeve delegacije u „znojju lice“ nije mogao navieštati ništa povoljna i utješljiva o njezinoj djelatnosti na peštanskom saboru. I sami ljudi, koji tu delegaciju sastavljaju, po svojoj prošlosti, po svojim političkim nazorima i po osobnoj čudi, nitesu mogli biti nikakova garancija za pristojan tok stvari. I zbilja se sva predvidjanja kao i bojazni obistinile. Tomašićeva delegacija, kako vam je poznato, izabrala je za svog predsjednika grofa Pejačevića, onog istog, koji je nekad bio koalicionaški ban, koji je u prilog koalicioni u Beču na Supulovom procesu davao onakove izjave i kojega je koalicionaška nosila kao glavnu „narodne vlade“. Grof Pejačević, koji je prošao sve moguće političke faze, od servilnog

Khuenovca do žestokog opozicionalca, govorio je jučer u Pešti dva puta: pred ministrom predsjednikom Khuenom i pred predsjednikom vladine stranke „munkapart“, Perczelom. Pejačević je naime pred Khuenom predveo delegaciju i svog bivšeg vođu i bana u Hrvatskoj pozdravio najprije magjarski, a tek onda svoj govor nastavio hrvatski. Isto je bilo i sa Perczelom. U obim govorima Pejačević, taj dojučerašnji koalicionaš, dao je oduška svom veselju, što oni, naime sadašnja delegacija, kao stari unionisti i bivši pripadnici bivše liberalne magj. stranke, mogu ponovno svezati prošlost sa sadašnjosti. „Stara garda“ — a pod tim je Pejačević razumievao one, koje je njegova koalicionaška nazivao „mumijama“ — ponovno pruža desnice novim liberalcima, koji su sad pod vodstvom Khuenova. Ona dapače sobom vodi čak i . . . „novu generaciju“. Ta nova generacija predstavljena je po „osječkim rodoljubima“. Delegacija hrvatska nada se, da će današnja vladina stranka u Magjarskoj slijediti stope Franje Deaka te tim omogućiti, da se uklone „nesuglasice“ između Hrvatske i Ugarske te „uže svezati vez“, koji oba naroda već 800 godina veže! Ovakove riječi našle su oduševljenog odaziva kod Magjara. A razumljivo je i zašto: Hrvati ponovno se uprežu u Khuenova kola, izliču unionizam i hoće još više „vezati“ Hrvatsku uz Ugarsku. Tim radosnije su one izjave primljene, što je govor Pejačevićev bio i nastupni govor hrv. delegacije, kojim ona stupa na peštanskom saboru u Khuenovu stranku. Danas je na taj način hrv. delegacija utopljena u vladinog magjarskog stranci. Naravno Perczel je nove drugove primio razkljčenim rukama i toplo ih pozdravio. Delegacija ne će po tom Khuenu praviti nikakvih poteškoća.

Nu čuje se, da se u Pešti ne namjerava još preći na rješene „spornih pitanja“ između Hrvatske i Ugarske. Khuen da kani to pitanje na daleko odgoditi. To izaziva u Osječanima nekakovu reakciju. Oni su još malo radikalni . . . U „Narodnoj Obrani“ naime pišu, da Osječani, članovi delegacije, žele, da se u deklaraciji delegacije uvvrste neke jače i izrazite izjave u pogledu raznih povreda na štetu hrvatske te k tomu od bana zahtjevaju, da opozove naredbu, kojom je dvanaest činovnika u Varaždinu premješteno zato, što ne glasovahu za dra. Rorauera. Sva je prilika, da ni u jednom svom zahtjevu. Osječanim ne će biti udovoljeno, jer ban ne uzimlje ozbiljno njihove prijetnje, da u protivnom slučaju ne će ući u vladinu stranku.

Nastup delegacije u Pešti bio je svakako jadan i sramotan. U svojim govorima je Pejačević, nije predsjednik, dao prvenstvo magjarskom jeziku, a uz to su stupili u Khuenovu većinu. To se povraćaju prijašnja stara vremena u svojoj svojoj sramotnoj i kukavnoj formi, povraća se nepromienjena Khuenovština

Fedele.

Talijanski A. Fogazzaro. Prevedo M. Vežić.

— Odpuhnut ću, gospodar Fogazzaro — pranu ona nezaboravne večeri, na prvi kolovoza 1884. genero Trezel, uštinuv mi jednog hudog „peduna“. — Na pomnji de!

— K damama — umjesto mene odgovori gospodjica Prina, dotičući mi se perom ruke. — Napried! Kazujderte! Mi, co te vedo, sento Un certo non so che; a sad?

— Ne zamejrite, generale — ja ću, iza što makoh „peduna“ ni tamo ni amo. — E digo che nol sento, E digo che nol gh'è.

— Učini mi ljubav, Filipe — gospodjica će svome bratu, koji je uzalud tipkao po glasoviru. Stradellin napjev: Aria di Chiesa.

Nastavim se razklupkavati starinsku pjesmicu, koju se u velike svidki milanske družtvo i vazpitanu i odličnu u Hotel Brocco:

Mi me se inchia vi denti

Quando te voi parlar;

E digo: i xe accidenti . . .

Ovdje mi sh pomrsi pamćenje, gospodjica Prina, ljubezne ostale gospodje i nekoličak mladića u svakoj opremiluh, da uporahe ljuvenu kličicu u svoje osobne svrhe, vrlo se snužde. Stih ne hit na lećeti, a meni bi ciglo mogućno gospodjično ponoviti, što sam mogao i ne mogao čustvenije:

Mi me se inchia vi denti

Quando te voi parlar.

— I xe accidenti — smiehuljavo to pridometnu gospa Luiza Trézel svojom uobičajenom finesom i blagohotnom i ironičnom udobljeno — Tko zna, — potiše će — da se gospodin Fogazzaro ne bi mogao dočepati stiha po svojoj Fedele.

Svi udru u smieh, a to mene žicnu. Uprem svom pomnjom u igru, pa kad Filip ni po koji način ne može končice pokupiti, izdignem se ja i desnom mu rukom uporavim prve note Aria di Chiesa.

— Slagumat ću, gospodar Fogazzaro — izvali gjenérò, koji niubah ne trenu očima sa šaknice, van da na mahove izpripriča očima izbieli na glasovir i na glasovirača. Njegova

me gospodja upita, da se n'iesam s njome zavadio. Niesam se zavadio, ali mi nitesu po čefiu niškansenja na čeljade, koje gospa Luiza prozva njegovom Fedele. Bila je mlada gospodja i nema već tri dni, da je doputovala u S. Bernardino. Nitko je ne pozna. Vrlo bi uljudno pozdravljala, nu nigda i ni s kim nije prozborila. Čeljad je u hotelu nagadjala, da je mlečanka. Na čitljuji, koju običaju uz ubrusac pripasati, na njojzi putnici upišu svoje ime, a ona upisa krasopisom amo englezkim i elegantno:

Gospodja Fedele.

Bila je plavka; ne visoka, ali žustra; u svakoj liepušasta, ali čudo ubavija i milovidnija nego li to liepa. Pripoznat ću, da ne bih znao označiti boju njezinih očiju; možda im je boja promienjiva ko i ona mora, uz koje se i rodila. Svedjerice je na njojzi isto sinjavno odielo; ista to que crne pelice, iste crne rukavice. Kasno bi nadvor izlazila, da se na osavni prošetala, a kod vrutka je nigda ne vidjaš. Svečera bi sašla u kafanu o devetju uri. Je li pričela glazba, zategla bi boravkom u svome

mračnome nuglu, odalje od glasovira; drugačije netom srkni kavu, a to je i nestade.

Tko će znati, koliko se tu prelo o njezinu porietlu, o tajnstvenom ponašanju, o imenu Fedele, koje čak namicalo generalu Trézelu iluzije, da sebe smatra duhovitim. Jednog se puta zgodu, da sam se u običajnom družtvo skočio na njezinu obranu protivna gospodjica, koje mi se i preko izma pričinise zločudinima. Nenekad onoga trena ona, koraciv sa ceste, miti kraj nas. Obrazi joj vatrom proplamsali, na nas se nije ogledala. Naprotiv onoga dana, dok je kraj mene prolazila u blagovolja, obrazi se na me pogledom, koji se mojim prijateljima pričini pun zahvalnosti. Bilo bi naručnije, da nije, barem mi nebi bili pozatim onoliko zanovetali.

Nu večeras čudstva, da je ovako rano dolje sašla — izpomuča će Filip, koji joj je, sve su prilike, na uzdarje prinio svoju glazbenu pašavicu.

I uzabilj se ko one večeri zgodu gospodja Fedele u svome nuglu, a taman je osma ura odbijala.

i magjaronstvo. Koalicija sve ove grieha ima na duši, jer je ona svojim trgovanjem sa hrv. politikom istu kompromitovala, omalozila i otela joj sve one prigode, kad je mogla uspješno djelovati.

Povratak khuenovštine djelo je koalicije!

„Umiruća Francezka“.

„La France qui meurt!“ Nije to tendenciozna žalobnica zagriženog publiciste, već naslov knjige, kojoj je pisac gosp. Alcide Ebray, bivši francuski diplomata, a do god. 1907. generalni konzul u New-Yorku, te sada suradnik „Journal des Debats“. Karakter knjige jest duboko osvjeđenje i velika iskrenost. Ovih svojstava djelo se zanikati ne može, zredja je dosta teško dieliti mnijenje pisca o prvoj budućnosti Francezke, koja prelazi u krizu narodnog uništenja. Poteškoća ta jest realna, kad se vidi svestrano dobrostanje Francezke, napredak, koji se od pol veka opaža u materijalnim prilikama života svih slojeva.

Dublje ali razmišljanje pokazuje stvarnost i snagu, koje pod tom napućenom površinom pokopavaju francusko društvo. Može se izražavati, da li ima pravo pisac, koji sačinjava republiku, kao republiku, koja je odgovorna za gubitak zasnovanih ideala vjere i časti; ali se ne smije dvojititi, da je pokret antikerikalni postao pod uređivanjem republike uredom antireligioznim — i da su odatle neprocjenjivi gubici izišli. Neki ljudi mislili su, da će se padom katolicizma u društvu francuskom pokazati moguće postanak kakvog protestantskog galikanizma, moguće postanak kakve humanitarne etike. Posve baš protivno pokazuje se budućnost: danomice što se u Francezkoj pokazuje jest manja ili veća mjera bezreligioznosti i bezvjerstva, pokraj sve držičje socijalizma. Protestantizam gine u Francezkoj zajedno sa katolicizmom; razdoba crkve od države zadala mu je taj udarac; za gubitkom subvencija, protestantizam se razpao, ponestalo mu svećenika, te nije mogao održavati svojih listova.

Podupno pravo ima Taine mladji: „Francezka može postati volterovska, spinozovska — ali nikada protestantska!“ Neki njemački pastor piše po 25-godišnjem boravku u Francezkoj, da su „tom društvu Luter i Kalvin osobito protivni. Jedina njegova nada jest povratak k vjeri otaca“.

Istina, da je „najstarija kći Crkve“ prešla na stranu otvorenih protivnika cirkularne crkve, ima posebno značenje, ne samo za Francezku i njezine kolonije nego i za Elzas-Lotharingiju, gdje obrana religije tih katoličke kolonije protestantske stoji pod uredom njemačkim, slabi u pogibelnom dodiru nesnosljivosti i smutnje u republici. . . . U krajevima muhamedanskim, Francezka neizmjereno mnogo tri poradi pomanjkanja religije, uzdržuje se ali čast Španjolske u Africi i Engleze na Madagaskaru. Italija i Austrija imaju od Francezke protektorat nad kršćanima na Istoku.

Već i židovski rabini u Francezkoj jadicuju nad oslabljenjem vjerskih osjećanja u cijelom svom društvu. Po broju, kako se ta bolest širi, nastaju razpiti braka, umanjuje se broj ljudstva, lomi se život obiteljski — sve su to nevarvni znaci pada. Uz gubitak duševnih ideala, opaža g. Ebray uspješno i tužno ponižavanje ideala osobne i narodne časti, dapače narodove slave, tako nekad mile Francezima za monarhije i carstva!

— Izlička koncerat — lanu gospodja Prina.

One je večeri bio zakazan koncerat nekog sljepca umjetnika na glasoviru.

Neki gospodar, što je uza me na nogama šipico i promatrao igru biljarda, saobči nam, da se koncertista izvino odgodom zbog nezpoloživosti svoga druga.

U to će netko, ulažeć u kavanu:

— Kija.

I gospodje uzdužne sklisiše, biljardari odlože tukače, kartasi taroka karte. Čak se i genero Trezel odmorom smilova svojim pedunima. Svi nasnu u dvoranu pa i podalje, u ložu. Ne prigadja i to lako, da u kolovozu uspe snieg kijati.

Meni se to, jer od davnina oblazim one Alpe, više puta prigodilo. Polako se izdigoh i primaknem se k prozoru.

Bio je to fantastičan prizor, veličanstvena noćna svečanost, kojom snieg i sjever podariše mjesec. On se bio izpeo nad mnoštvo jelinjih rta, na čarno nebo, izmedju dviju grješnih brdina. Sad ga opažah jasnovita, a do tren ga opet pušavica srebrenasta dima zaognula vlastitom njegovom svjetlošću. U istinu se nije moglo utvrditi, da kija. Snieg je to po vršcima, a vihorina ga raznosi. Izmedju ove i one pušavice prozireh kako se puše bijeli grebeni put plavoga neba.

Republika ima, po mislima publiciste St. Germaina, samo jedan cilj svoga nastojanja: „les affaires“ — prilike i interese materijalne. Zato treba — mira. Boji se dakle svega, što ugrožava ili može ugrožavati mir; na mjesto dakle nekadanjih ideala stavlja materializam, na mjesto patriotizma — mir pod svaku cenu, pa stajalo to i narodne časti.

Godina 1905.-6. „l'annee infame“, — kako ju g. Ebray naziva — pruža piscu najžalostnije dokaze. Ministarstvo francusko vanjskih posala, spopadnuo paničnim strahom pred carem njemačkim, zapustilo je u Maroku Abdul Aziza i bacilo ga sa prijestolja, kabinet francuski poslao je zapovied iz Berlina i oduzeo listnicu Delcasseu — Francezka je odigrala na očigled cijelog svijeta ponižavajuću ulogu obistnog učenika, privedena šibom do poslušnosti svojem gospodarju; izgubila je ugled u muhamedanskom narodu. „L'honneur national a ete perdu!“ oplakuje g. Ebray — a do tog bezprimjernog poniženja došla je Francezka pod vladom republike. . . . Samo društvo manje je tome krivo, nego ured. Bulevardove kariature u Parizu i glas republikanskog novinstva nisu se mogli u tammim onim vremenima izvući na drugi cilj, nego na predlog, neka Francezka odstupi od svojih prijatelja i baci u naručaj silnih Niemaca.

Da širi slojevi francusko društva nisu znali, što su činili, to je, po nazoru Ebraya, dokaz sveobuhvatnog odnarođenja, sušice narodnog osvjeđenja. Tu slabost političku i vojničku, izvodio je već Renan iz duha velike revolucije — kad je najbolji dio narodnog društva potiskivan i nastupiti imao treći oblik vlade — „tiers etat“. Kraljevske porodice i visoko plemstvo bili su porietla germanskog, a vukli su lozu od rimskih Galla — a postankom revolucije izginuli su upravo do jednog. Ljudstvo, koje je preostalo jest pleme celijsko — manje sposobno, da se dovine do političke kulture, ali sklonu po vrlinama svojim, da pretjeravanjem dođe do anarhizma.

Ebray govori i štampi francuskoj već nekoliko godina zlokobnim glasom, opaža prieteće, a neminovno otudjenje Francezke, do kojeg ju vode uredi republikanski — ne zato, jer su republikanski, nego samo zato — jer odvoje narod od njegovanja ideala, koji uznose duh, a uzko ga vežu sa antireligioznim fanatizmom. To uvjerenje prisililo ga pred tri godine da napusti državnu službu. Dovelu ga je dapače dalje: pisac „Umiruća Francezka“ priznaje u svojoj knjizi, da mu svakim danom raste zavidljivuća misao „o veličanstvenom poruku i redu autokratske države“, uzporedjujući „moralni i materijalni napredak Niemaca“ te nered i parlamentarni anarhizam Francezke.

Otudjenje svoje domovine predviđa u mogućem zblizenju sa Njemačkom, Englezkom i Sjed. Državama američkim; jedinu nadu uzdržanja mira u budućim pogodanjimajzmedju tih velevalsti o plien francuski — o prekomorskom posjedu francuskom. Priznaje veliku vrijednost sporazumka englesko-francuskoj, ali se veoma protiv englesko-francuskom primirju, kao obtrečenom radje bojovnim nesigurnostima, nego očekivanjem pobjede. Sadanji sporazum u korist je samo Engleze; osigurava ju pred njemačko-francuskom kombinacijom.

Za potvrdu svojih nazora donosi pisac sliku velike republike Sjedinjenih Država. Politikom vlada ondje množina i sila interesa financiálnih, kojoj je podložna dapače i pre-

— Oprostite, gospodine Fogazzaro — lanu mi po venecijansku drhtljiv glas — zar večeras nema koncerta?

Zablenu se okrenem.

— Ne zamjerite sa otviritosti — ne oduši gospodja Fedele. — Znam, da smo sveisto ko i sumješćani.

Nu nije baš to, što bi me iznebušio nekadnji njezin upit, već ono tamašno i duboko ganuće, koje se prosulo iz njezina grla i sa pripripostog upita. A pa opet milotno naričje, kojim me odmah izprvice posluži, ono — protiviti me po imenu, sve me to silimite prigau tajnstvenoj gospodji i to silom, kojom se bez sumnje ona poslužila, a tko će znati — u koje svrhe.

— Eto, vidite! — odgovorim joj ja. — Ne vjerujem, da će biti koncert. Nacuio sam, da je sljepčev drug obolio, a on da se izvino. — Ili će zar odputovati? Zar ne će više koncertirati?

Liepe mi se oči od trena do trena pričinile većima, a glas treskutiljivji.

— Baš ne bih znao — dodam ja. Promislím se, da zbog susretljivosti moram nadodati:

— Bit će, da se vama muzika čudestvo mili?

(Nastavit će se.)

sidentura. — Novac određuje ondje svuda i otvoreno cilj i predmet života, a kariere političke ovise nu od volje i interesa velikih magnata i financiálnih društava. Prevelike sreće magnata dovode do socializma. — Vratena sila i spretnost američanska, zasluživala bi svakako bolju vrstu vlade. — Uplivom religije, ne čineći medju sektama razlike, zatim političkom naobrazbom anglosaske rase, priznaje Ebray veće vrijednost američanskim državama, nego Francuskoj, koja u današnjim prilikama živi u strahu velikih promjena, koje joj mogu donieti štete financiálnim i trgovačkim probicima.

Na koncu pisac navajda riječi vatrene rodoljubke gospodje Adam o odnarođenju i pada francuske književnosti i umjetnosti, o ubitačnom uplivu nemoralnih knjiga i kazališnih proizvoda na podmladak, koji se odgaja i odhranjuje bez vjere. Napokon dodaje, osobito naglašujući riječi Bismarcka: „Probitak Njemačke jest podržavanje republike u Francezkoj“.

Knjiga Ebraya ostavlja čitaoca u potištenosti, iz koje se — kad bi mu i posvemaj Britanji pravednost priznao (bez primjera celske Njemačke i diela Normandije) — može jedino utjehom sokoliti, da je „Bog stvorio narode, da se za svoj boljak bore“. Kakogod je žalostan život i položaj u Francezkoj, koja prelazi u svojem razvoju preko velikih izustava, i koja će joj u viekove daleko, za ravnane uvijek dobro doći, tako će i ostalom svijetu biti Francezka dobrim primjerom, biti će predragom jasnije i bolje budućnosti!

S. K

Kolo u Beču.

Primamo iz Beča: Ples, što ga je „Savez za domaći obrt“ pod protektoratom Njezine Kraljevske Vlasti i nadvojvodkinje Marije Josipe priredio na 31 siječnja u velikoj dvorani glazbenog Društva bit će u analima bečke plesne sezone od godine 1911 zabilježen zlatnim slovima. Osim predstavnika Dvora, Njezine Kraljevske Vlasti nadvojvodkinje Marije Josipe i njezina sina, te nadvojvode Franja Salvatora i Stjepana, bilo je u sjajno rasvijetljenoj dvorani sakupljeno sve što Beču ima najbogatijeg, najodličnijeg i najljepšeg. Nije ni čudo, jer je svakoga vabila želja, da na svoje oči vidi narodne plesove, što su se one večeri u narodnim nošnjama imali izvajdati. U 9 i po sati na večer započela je zabava narodnim plesom austrijskih Niemaca t. zv. „Ländler“ pa su po redu dolazili rumunjski „Hora“, naše „Kolo“, slovački „Sateckovy tanec“, poljski „Mazur i Oberek“ a na koncu rusinska „Kolomejka“. Kolo su pak igrali u liepim narodnim nošnjama iz Obrovca, Knina, Drišća, Sinja, Imotskog, Župe, Konavala, Risna, Boke i Spiča: Jovanka i Vida Bravačić, i Marina Romana Katč, Ivana Crolatac, Greta i Helena Hrehorowicz, Marija Kolsky, Jela i Jasmila Primožić, Mila Sežun, Marija Schmezer, Ida Schneider, Lidija Tamino, Dr. V. Vouk, I. Markulj, I. Bravačić, P. Didolčić, Dr. F. Gospodnetić, I. Grgić, I. Klemenčić, M. Milanović, S. Živković, R. Stanger, E. Paut, I. Stančić, R. Rabfeld i K. Zohar. Naše „Kolo“ što ga je baš majstorski izvježbalo kolovodj Dr. Vouk, bilo je točno izvedeno te je pobralo buru pljeskajanja. Nošnje su pak bile predmetom obćega divljenja.

Uspjehue čitavog arangementa doprinio je najviše neumorni i za stvar do oduševljenja zauzeti tajnik „Društva za promicanje čipkarskog i domaćeg obrta u Dalmaciji“ odsječni savjetnik Dr. J. Luxardo, zatim svi pojedinci u „Kolu“ te last not least korporacije i gospoda iz domovine, koja nisu žalila truda da priskrbe i dostave narodne nošnje, a to su: namj. savj. pl. Budisavljević u Kotoru, Dr. Marušić u Drišću, župnik Ivo Uccellini u Spiču, predstoitelj Gj. Bielić u Cavtatu, Dr. Rik. Barrić u Kninu, paroh Urukalo u Obrovcu, Dr. I. Marović u Sinju, obć. tajnik u Imotskom Ante Carević, te sl. občina Drišć i „Savez za promicanje saobraćaja stranaca“ u Zadru.

Obće priznanje, što ga je Dalmacija te večeri postigla, bilo je pak okrunjeno činjenicom, što je našim čipkama bila data prednost pred svim radovima kućnoga obrta drugih pokrajina. Nadvojvodkinja Marija Josipa imala je „corsage“ u paškim čipkama izradjenim od čipkarskog kursa u Splitu. Toiletta Barunice Haas — Teichen bila je sva iz radova dalmatinskog domaćeg obrta. Krasnih dalmatinskih čipaka, iz starijeg i novijeg doba, vidjesmo u gronice Felstetics-Clain, gronice Hoyos, gospodje Luxardo, Wolff-Čurlica i mnogo drugih.

I ovom prigodom smo se uvjerali, kako i na oko neznatne osobe i vještine našega naroda, ne samo mogu da budu dokazom njegove kulture, već i izvorom dobika. S tih razloga ne može se dosta pohvaliti rad

spomenutog Društva, koje je u tom pravcu razvilo svoju djelatnost i već dosada postiglo baš sjajne uspjehe. Naša je želja, da se tim uspjesima priključe novi i veći, na uhar naše Dalmacije u obće, a naših marljivih radilica na polju kućnog obrta napose.

Političke vijesti.

Atentat na perzijskog ministra. Iz Teherana javljaju, da je ministar financija bio strijeljan od dvojice atentatora i teško ranjen.

Proti iredenti u Italiji. Jedna njemačka novina doznaje, da je talijanska vlada naredila svim prefektima policije, da ne smiju dozvoljavati nikakvih iredentističkih demonstracija.

Talijanski pravni fakultet. Kampanja, koju je talijansko novinstvo povelu za talijanski pravni fakultet, nalazi odjeka i u bečkom novinstvu. Ovo dana već se je sastao proračunski odbor bečkog parlamenta, a u njemu na dnevnom je redu i rješjenje tog pitanja. Kako ovo stoji službeno se još ništa nezna. No, sudcići po pisanju njemačke i talijanske štampe, čini se, kao da vlada namjerava sasma se založiti za povoljno rješjenje istog. Niemci i talijani, prvi jer im je na srcu, da proračunski odbor rješí proračun i druga pitanja, a drugi radi svog sveučilišta biesom sikuću na Slovenice i Hrvate, koji ne će da dadu nikakova razjašnjenja o svom držanju. Svi se boje ponovne obstrukcije. Slovenci na analize upite ne odgovaraju ni da, ni ne. Oni još uvijek traže svoje iztknutne zahtjeve, a u prvom redu prociprocitet zagrebačkog sveučilišta. I k tomu očekuju definitivni odgovor vlade „N. F. Presse“ piše ob ovom pitanju vrlo oštrim tonom, kao da su se Niemci već sasma obvezali na njegovo rješjenje. Bude li obstrukcije — veli taj list — onda ju njemačke stranke moraju svim sredstvima i po što po to skršiti, ne bude li je, onda će sve gladko proći. Isti list veli, da bi se provizorno namještenje talij. pravnog fakulteta u Beču za četiri godine imalo skratiti, jer da je četirigodišnja gostoljubivost tog njem. grada preveć duga.

Rekonstrukcija trancuzkog ministarstva. Uprono se širi vjest, da će poznati francuski političar i bivši ministar ponovno zauzeti u Briandovom kabinetu jedno ministarsko mjesto. On bi imao zamieniti ministra vanjskih posala, Pichona, koji je će odstupti, a po drugoj verziji imao bi čak i u predsjedništvu ministarstva nasliediti Brianda. Njegov povratak značio bi, da se Francezka povraca na prijašnju svoju energičnu protunjemaku politiku.

Iz grada i okolice.

Odlazak vrijedna župnika. Betina, 30. I. Nakon samih pet mjeseci župnikovanja odijelio se od nas veleč. don Petar Gjirlić. Jučer preko sv. mise izrekao je oprostni blagoslov, pri kome se mnogo oko suzom orosilo.

Koliko je on u ovo kratko vrijeme stekao poštovanja i bio ljubljen od naroda, najbolje nam svjedoči nepregledna povorka, koja ga je dopratila do same obale, gdje je pri oproštaju nastala prava gužva, jer je svaki želio, da mu osobno stisne desnicu i zaželi dobar put.

S njegovim odlazkom Betina gubi uzor svećenika, a s tim i sve osnove, koje bi se njegovim zauzimanjem izvršile bile na korist i napredak noga. Jedini slučaj, kojeg smo konstatirati mogli, bio bi taj, da u 1 godini i 5 mjeseci ovdje tređ župnik što se mienja u Betini. — Milom našem don Petru kličemo još jednom: sretan Ti put, dobar boravak u novoj župi.

Betiñjanci.

Dar „Ubožkom Domu“. Prepoštovaní kanonik Ivan Mirić, da počasti uspomenu svoje blagopokojne sestre Marije, udijelio je „Ubož. Domu“ K 50— Uprava „Ub. Doma“ darovatelju najsrdačnije zahvaljuje.

† Marija Jakica Mirić. U nedjelju preminula je Marija Mirić. Pokojnice je bila dobra i uzorita djevojka. Ožalošćenju obitelji naša iskrena saučestđa radi teškog gubitka.

Za našu Istru! Još malo dana, pak eto je i subota tu, kada naša poduzetna omladina priredjuje čirilo-metodski ples u korist istarske djece. Kako smo obavješteni, prave se velike pripreme za dekoraciju prostorija u „Hotel Velebitu“. Naša omladina pregnula je svim silama, da ovaj prvi ples za Istru izpane što ljepše i što sjajnije. Rodoljubno naše građanstvo ne će propustiti, a da se plemenitom pozivu i podvratu ne odazove te i da prisustvom i obolom svojim što više doprinese uspjehu njegovom.

Ovom zgodom upozorujemo, da se je odbor pobrinuo, kako će u prostorijama biti što ugodnije i udobnije. Posvetila se je osobita briga tomu, da se ne osjeti oštrina tem-

perature, jer će prostorije biti grijane te će biti uklonjena svaka propuha.

U subotu dakle svi na ples, a za našu Istru, da se još kamačak doprineše osvjetljenju onog našeg kraja, koji je od tudnjina potišten.

Napred za Istru!

Don Petar Kaer, taj marni radenik i izraživač prošlosti graoa Šibenika, ovo dana se je od nas odelio, de se sasna nastani u Makarskoj, gdje mu je povjerenja Pavlinovičeva biblioteka. Dok žalimo za njegovim odlaskom iz naše sredine, čestitamo Makarskoj na novoj stečevini, dičnom Don Petru želimo sretan boravak u novoj postojbini.

Ples vatrogasaca. Taj prvi ples ovogodišnje sezone izpao je vrlo liepo. Naši vriedni vatrogasci poduzeli su sve moguće, da ples bude što krasniji i što živahniji. Publika je bila brojna, a osobito smo opazili veliki broj krabulja. Prije plesa je fanfara vatrogasaca sa bakljadom priredila obhod po gradu. Okolo 9 i po je ples otvorio predsjednik družtva dr. Krstelj sa milostivom gospodjom vodje vatrogasaca g. Bulata. Dr. Krstelj je pri svom ulazu u kazalište bio pozdravljen sviranjem vatrogasne koračnice. Skoro sva mjestna družtva bila su zastupana po posebnim odaslanstvima. I ples se je razvio veselo i živahno. Svirao je orhestar Sokola pod dirigiranjem učitelja glazbe g. Faletica Krabulja je bilo vrlo ukusnih, a kao najljepša bila je od uprave vatrogasaca nadarena zlatnom narukvicom gdjica. Ema Jurin. Njezin je kostim — orah — bio je dražestan i elegantan. Zbilja najljepši. Tekom plesa nudjela je orah na korist fonda vatrogasaca, na čemu joj se uprava ovim putem harno zahvaljuje. Radi te delikatne zamisli uprava joj se posebno odružila ukusnom kitom cvieća. Ples je potrajao do četiri sata u jutro.

Moramo izaknuti, da je taj kazališta bio sa ukusom nakičen zelenilom i emblemima vatrogasaca. Nad pozornicom visilo je široko platno sa vatrogasnim geslom. Občinstvo se je u najboljem razpoloženju razišlo, noseći liepu uspomenu sa one uspjele zabave. Prihod plesa, koji ide u fond vatrogasaca, iznaša preko 2000 K.

Za vrijeme presa bilo je vučenje lutrije, te je I. dar dobio br. 559, II. 2497, i III. 843.

Ovom zgodom uprava se najharnije zahvaljuje svim onima, koji su svojim prisustvom i svojim doprinosom doprinili, da je taj ples u svakom pogledu sjajno izpao.

Liep napredak u pohađanju mjestnih škola. Saznali smo za broj djece što pohađaju mjestne pučke i gradjanske škole, te smo u stanju danas donieti ove vrlo utješljive podatke: Mušku pučku školu u gradu kod sv. Frane pohađja 296 učenika; žensku pučku školu u gradu 168 učenika; mušku pučku školu u Varošu 248 učenika; žensku pučku školu kod sv. Luce 283 učenika; pučku mješ. školu u Crnici 142; Bovanovu mušku školu 40 učenika; Kovačevićevu žensku školu 33 učenika; žensku gradjansku školu 74 učenika; Leghinu mušku školu 50 učenika; Leghinu žensku školu 49 učenika. Ukupno dakle 1383 djece. Zaista vrlo liep napredak školskog pohađanja, kad se uzme u obzir, da u našu uručanani učenici mjestne c. k. realke, kojih ima preko stotinu svakako. — Ukupno dakle bilo bi oblo 1500 školske djece u Šibeniku. — Kraj ovolikog broja učenika naravna stvar, da dolazi baš u zgodno doba riešenje pitanja školske kuće u Docu, koja će se domala početi uređivati i koja će silno olakšati redoviti polazak svih drugih škola u gradu.

Pokrajinske vesti.

Spljetski biskup. „Slovenec“ doznaje, da je već sigurno, da će kroz kratko vrijeme splitskim biskupom biti imenovan dr. A. Gijvoje, upravitelj zadarske bogoslovije.

Prilike Hrvata geometra. Mislim da u nikakovoj struci nema veće korupcije, kao kod geometara u Dalmaciji. Prema njihovom broju Hrvati su samo zakrpinje Talijana. Evo malo statistike o geometrima kod nas, od kojih su preko dvije trećine Hrvati: Na upravi u Zadru četiri Talijanca dok nijedan Hrvat; na očevdnosti u Zadru, Šibeniku, Splitu, Dubrovniku, Koturu i opet su Talijanci. U obće nema jednog Talijana, koji je gdje u pokrajini zabčen, u samom Zadru ima ih trinaest, dok Hrvati su saćerani u Zagoru na najgora mjesta. Drugi primjer njihove bahatosti: eto Kotsorski geometar hoće po što po to u Zadar, on će i dobit to mjesto jer je Talijanac, a njegovim dolazkom jedan Hrvat manje u Zadru. Kod mladjih je još i gore. Svaki je Talijanac feno-

men, jer je Talijanac, dok naši ljudi niesu tobože ni iz daleka dorasli njima. O porabi hrvatskog jezika nema ni govora, uređuje se dalje kao i dosad uzprkos naredbi c. k. namjestaštva. Kod avansiranja lista se igra odigrava, te nije čudo, ako jedan talijanac preskoči po nekoliko Hrvata. Poglavlari na Rav-nateljstvu nepoznaju hrvatski, ta neke su dopeljali čak iz Tirola, samo da ne dodje jedan Hrvat. O njemu svaki geometar znao bi vam što šta pričati, samo ne dobra.

Ne samo oni geometri na Direkciji nego ima i drugih, koji ne poznaju hrvatskog jezika; tako se izkrivljuju naša hrvatska imena do smiešnosti. Ima istinskih slučaja, koje čovjek ne bi vjerovao, kao: pitao mjernik seljaka, kako se zove ova draga, a seljak mu odvratil vrag ti ga zna, a moj ti ga zna, a moj ti ga zna, a moj ti ga zna, itd.

Drugom sgodom izniet čemo i druge stvari, nek se čisti guba iz torine. **Geometar.**

Razne vesti.

Tragedija starih supruga. Bilo je to u jednom švicarskom mjestu. Stari supruzi, on od 64 godine, ona od 70, počeli se svadjati radi toga, što starijela ne htio na radju. Starcu dodijala ženina zanovetanja, pograbio čekić i njim ju nemilice lupio. Stade nije zapomagane u pomoć, a to starca razbjiesni do ludila, obori se na ženu i udavi ju. Nakon izvršenog zločina ubojica je došao k sebi i shvativši zamašaj svog čina, u očaju pobježe iz kuće i grada te umakne u šumu, gdje kao vukodlaca gonjen, naokolo bježaše, tuleći, urličić i zavijajući. Napipavši u svom žepu periš, otvori ga i njim si prorže žile na rukama i nogama, očekujući tako smrt. Ali vidiči, da ona kasni, stane se perišem bosti po licu i po golim grudima, zabadajući oružje u prsa blizu srca i barkajući unutra, da bi do srca došao. Tako izmrcvaren dovukao se je do kuće jednog prijatelja i tu je bio uapšen. Sad se nalazi na samrti.

Vjenčanja izmedju velikaša evropskih i americkanskih milijunašica. Svaki put, kada koji evropski velikaš sjajem svog grba i svojim salonskim ponašanjem i udvaranjem zaludi koju bogatu Americkanku te ova za njega podje, novinstvo americkansko prepuno je napadaja na takove ljude, zamjerajući im, što iz Amerike odvođe ne samo ljepoće, nego i golemi novac. Tako se i svih dana, prigodom vjenčanja americkanske milijunašice Viviane Gould sa Englezom lordom Dealsom ti napadaji ponavljaju. Dapače se ponavljaju i zahtjev, da bi vlada Sjedinjenih država morala postaviti ogromne takse, kada se dotični Evropejac sa bogatom svojom Americkanskom vjerenicom ne će da nastani u Americi. Lord Gould je ne samo nišanom viceva i napadaja americkanskog novinstva, nego prima i brojna prieteća pisma, koja mu vele, da se bez bogate zaručnice nosi iz Amerike, dok je još čitav! Mnogi se Americkanci i Americkance izjavljuju proti ovakovim brakovima, je Americkanka, udata za evropskog plemića, mora da živi u njoj neprirodnom ambijentu, mora da se odrede svih svojih usisanih demokratskih načela, a da prihvati ukočenosti i lažnu masku, koja se na dvorovima i velikaškim kućama mora navući. Tako proriču i miss Gould, da u svom braku ne će biti sretna, no dosad kao da se ona ne osvrće na te prigovore, jer ona ozbiljno misli na Evropu i na Evropejce . . .

Traži se 5000 žena! Naše čitateljice misliti će bez sumnje, da to traže muževi, koje su žene odbjgle i već će praviti tko zna koje komentete u svojoj glavi proti muškaračkoj silovitosti, bahatosti, brutalnosti itd. Ali ne, neka se razočaraju, jer im mi ne čemo priuštiti zgodu, da se ponovno grade žrtvama. U našem slučaju radi se jednostavno o jednoj misiji, koju ima neki Howell, Amerikanac. Taj je došao u Englezku, da nadje 5000 članica krasnog spola, koje bi bile voljne zapuniti u zapadni Kanada i tamo postati zakonitim i čestitim ženicama onamošnjih neženja. Jer u Kanadi ne ima žena, to jest ima ih, ali tako malo, da sila mužkaraca mora ostati neoženjenim. Takovo stanje čestitim i vriednim Kanadićima nije ni najmanje po čudi, te im dodijala samoća kao i natezanje, tko li će osvojiti ono malo djevojkaca, što ih Kanada ima. Zato jednog liepog dana imenovaše svog gospodina Howella kao svog prokuratora, dadoše mu pare i zadaću, da u staroj Evropi nadje žene za njih, naime za muževe, koje još ne poznaju. Nama nije poznato, da li je gosp. Howell ponio sobom fotografije onih 5000 kan-

didata ženidbe, no računajući na americkansku praktičnost i na poslovni duh, cienimo, da se taj gospodin ne će biti obeterio sa par volunoznih sanduka, punih . . . fotografija. Tim više, što dandanas žene ne gledaju više na liepotu. To svjedoci i mnoga pisma, koja je Howell od Englezkinja primio, čim je u novine dao oglas, u kojem poziva djevojke i udovice na udaju. Jedna na primjer piše: „Ja ne znam više što da radim, a da nadjem vjerenika. Nema živine nedohvatljivije od ovoga. Valja ga možda uhvatiti uzicom ili posuti mu soli na rep? Ljudi u Englezkoj na vrazju su plahi te mnogo puta se vjenčanja razplinu, jer se zaljubljeni ne znadu odlučiti, da svoje ljubavno očitovanje učine. Zato primam s oduševljenjem vašu ponudu, u nadi, da ću u Kanadi, daleko od pretjerane civilizacije koja je omlohavila amošnju mladost, naći monke nešto duhovitije“.

I g. Howell, koji je službeni izaslanik kanadske vlade, našao je u Englezkoj dobro trgovište. Već danom 22. ov. mjeseca počinje on, slati žene svojim sunarodnjacima. Žene će putovati preko mora sa svim komfortima u četama od 50. Svaki 15 dana ići će po jedna ovačova četa i Kanadijci biti će . . . sretni. I to dok tamo ženski spol ne dodje u većinu. Onda će Kanadijci badava, nastojati, da iz se kurtaliju.

Naše brzojavke.

Sveučilištno pitanje.

Sjednica proračunskog odbora.

Beč, 8. veljače. — Jučer je proračunski odbor držao kratku sjednicu. Za danas na večer urečen je nastavak sjednice.

Izjava „Slovenskog kluba“.

Beč, 8. veljače. — U jučerašnjoj sjednici proračunskog odbora dr. Korošec dao je izjavu u ime „Slovenskog kluba“, te je postavio rezoluciju, kojom se vlada pozivlje, da prizna zagebačkom sveučilištu podpunu reciprocitet i da preduzme shodne korake za ostvaranje slovenskog sveučilišta.

Beč, 8. veljače. — Južni Slaveni traže od odbora, da tu rezoluciju izpri i prihvati. Tim činom doći će se do razbistrenja položaja, jer će se odmah znati, što vlada u tom pravcu namjerava.

Sjednica „Sveze“.

Beč, 8. veljače. — Jučer u jutro je Plojeva grupa „Sveza“ obdržavala svoju sjednicu, na kojoj se bavila sveučilištnim pitanjem. Na toj sjednici imalo se odlučiti glede taktike prama talijanskom pravnom fakultetu. „Sveza“ je naime obećala proračunskom odboru odgovor u stvari. Nakon sjednice zastupnici Ploj i Spincič posjetije ministra nastave Stürgkha, te mu postavije posredne predloge. Na večer nastavije sjednicu. Sve poprimljene zaključke kao i konferenciju sa Stürgkhom, drže tajnim.

Sjednica „Slovenskog kluba“.

Beč, 8. veljače. — Jučer je takodjer i „Slovenski klub“ viećao pod predsjedanjem dr. Šnsteršića. I ovaj klub drži strogo tajnim svoje zaključke. Jedino izjavije, da ne postoji više Sveučilištni odbor južnih Slavena.

Sjednica „Circolo Italiano“.

Beč, 8. veljače. — I „Circolo Italiano“ je jučer držao svoju sjednicu. Na istoj se je konstatiralo, da je još sada položaj glede sveučilišta nejasan. Nadalje izjavije, da privremeno ne traže, da talijansko sveučilište bude u Trstu, nego se za sada zadovoljavaju sa Bečom.

Pangermani proti talijanskom sveučilištu sa sielom u Beču.

Beč, 8. veljače. — Pangermani jučer na svojoj sjednici odlučno prosjedovavaše proti tomu, da Beč bude sielom talijanskog sveučilišta.

Ukupni položaj.

Beč, 8. veljače. — Ukupni položaj glede talijanskog sveučilišta uvijek ostaje nejasan. Danas ih sutra znati će se definitivno za pravo stanje stvari. Niemi su svakako nezadovoljni, što će u Beču talijansko sveučilište morati za nekoliko godina „gostovati“.

Hrvatski sabor u Zagrebu.

Zagreb, 8. veljače. — Danas u jutro sastao se sabor. Radi bolesti predsjednika dra. Neumanna, koja još traje, sjednicu otvara podpredsjednik dr. Papratović. Zast. dr. Lukinić uzima rieč i traži, da se u zapisniku konstatira, da je predsjedatelj zadnju sjednicu odgodio, premda se je još bilo prijavilo mnogo govornika za onu

sjednicu. Prihvata se njegov predlog, da se ta stvar konstatira. Predsjedatelj dr. Papratović nastoji, da svoj postupak opravda. Iza toga se zapisnik zadnje sjednice verificira.

Zagreb, 7. veljače. — U nastavku današnje sjednice dr. Medaković ustaje i prosjeduje proti odgodi sabora. Oštrim riečima označuje postupak dra Papratovića. Ovaj reflektira na njegove napadaje te nastoji opravdati svoj čin uzrujanošću, koja je onom prilikom u kući vladala, te se konačno poziva na poslovnik i na svoje pravo kao predsjedatelja. U svom obrazloženju nije bio sretne ruke.

Zagreb, 7. veljače. — Za vrijeme govora dra Papratovića padaju sa strane koalcije svakojake primjetbe. U saboru se ponovno osjeća neka napetost. U daljnjem toku sjednice dodje do žestoke izmjene rieči izmedju zast. Ante Radčića i zast. dra. Dušana Popovića. Ante Radčić dobaci Dušanu Popoviću težku uvriedu.

Častna afera Popović-Radić.

Zagreb, 8. veljače. — Usled toga, što je u jučerašnjoj sjednici zast. A. Radić uvriedio dra. Dušana Popovića, ovaj je prvomu sinoć poslao svjedoke.

Fingiran konflikt Khuen-Tomašić.

Budimpešta, 8. veljače. — Putem novinstva proturuje se vest, da je izmedju grofa Khuenta i dra. Tomašića nastao konflikt. Uzrok konfliktu imalo bi biti pitanje: da li imunitet hrvatskih delegata spada pred peštanski sabor ili pred hrvatski. Khuenovo stanovište je, da imunitet delegata spada pred peštanski sabor, dočim Tomašićevi pristaje-delegati odlučno se proti tomu izjavljuju. Naravno Tomašić drži uz svoje. Khuen ne će od svog stanovišta da popušta te se već razglasuje, da je izmedju Tomašića, i Khuenta nastao konflikt.

No po svemu izgleda, kao da ciela ova stvar na prosto inscenirana, da je prosti manevar. Tko pozna odnošaje izmedju Tomašića i Khuenta ne može da vjeruje u konflikt, koji da bi medju njima nastao.

Veliki led u Galiciji.

Lavov, 8. veljače. — Iz ciele zemlje stižu vesti o strašnom ledu, koji je svugdje zavladao. U samom Lavovu dogodilo se mnogo nesreća. Dosad se zna, da je šesdesetpet osoba stradalo. Smrzle su im se ruke, uši i nosovi.

Kuga u Mandžuriji.

London, 8. veljače. — Iz Mandžurije se javlja, da kuga strašno tamo napreduje. Pomrlo je već 7000 osoba. Od ovih spaljeno je 3800, a za ostale fali materijal za spaljvanje.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i Josip Vlasnik, i izdavatelj i odgovorni urednik: dr. D. Džuga.

Javna zahvala

U teškoj žalosti, koja nas je snašla smrću naše premile sestre

Marije Jakice

bili su nam veliku utjehu toliki izkazi sauečea braće svećenika, prijatelja i znanaca, kojima na dobroti najrsrdnije zahvaljujemo.

Biti ćemo osobitim načinom harni veleuč. gosp. dru. Filipu Kolombanu, koji je zamjernom požrtvovnošću i ljubjevljivošću liečio našu milu pokojnicu i onim plemenitim osobama, koje su ju za vrijeme duge i težke bolesti, pohađjale, dvorile, tješile, njegovale, danju i noću.

Dužnost nam je jošter izkazati našu duboku zahvalnost svim mjestnim vlastima, crkovnim i svjetovnim, koje su sve susretljivo prisustvovali sprovodu, kao što i drugim častnim osobam, koje su prisustvovale sprovodu, ili na druge razne načine počastile milu uspomenu naše nezaboravne sestre.

Braća Mirić.

VELIKA ZLATARIJA
GI. PLANIĆ
Vis-STARIGRAD-Valeruka

Uzmite kada ste nahladjen, pun sline, proti hunjavici i težkom disanju Feller-ov Fluid m. d. M. „Elsafluid“. Mi se osvidočismo sami kod bolni prsiju, vrata i drugi hbolesti o njegovom liekovitom, kašalj ubilmažujući okriepljujućem djelovanju. 12 bočica stoji K 5, 24 bočica 8 K 60 fl. Proizvadžać je samo liekarnik E. V. Feller u Stubići, Elsatrg br. 264 (Hrvatska).

Važno za svakoga!

Podružnice:
Via Giulia br. 20. Podružnica:
Via Barriera vecchia br. 33.

Gustav Marko i drug
Trst

Centrala: Via Coroneo 45.
Tekući račun sa podružnicom Ljubljanske kreditne banke.
Vlastita tvornica za ures porculane i izradba svakovrstnih kipova po uzorku-za-oveće naručbe.

Veliko skladište stakala prostih, apaniranih i za ures.
Veliki izbor predmeta za ljekarne, drogerije, porculansko i zemljano sudje, ocakline, staklarije, svjetiljke itd.
Velike količice naročitih stvari u ocaklini, porculani.

Cienu umjerene koje se ne boje utakmice.
Na zahtjev šalja se cijenici badava.

Dopisivanje u hrvatskom jeziku.
Pomenuta tvrdka, jedina svoje vrsti u Trstu, preporučuje se svim našim trgovcima.

Telefon br. 1930. Telefon br. 1930.

26. II. 10.

Velika Tvoronica tjestenine Velika

i mlinice za raznu hranu.
Pomoću najmodernijeg motora proizvodja

Svake vrsti ovog jestiva. **Od najboljeg marseljskog griza** Svake vrsti ovog jestiva.

kao i od
Dobrog i od najfinijega **pšeničnog brašna** dobrog i od najfinijeg

Tvrdka:
IVAN ŠUPUK i brat
Šibenik.

15. VI. 10.

KNJIŽARA I PAPIRNICIA

Glavna ulica **IVANA GRIMANI-A** Glavna ulica
ŠIBENIK

preporuča p. n. občinstvu svoj veliki izbor hrvatskih, talijanskih, njemačkih i francuzkih knjiga romana, slovnica, rječnika, onda pisacih sprava, trgovačkih knjiga, uredovnog papira, elegantnih listova za pisma, razglednica i t. d.

Prima predplate na sve **hrvatske i strane časopise** uz originalnu cieniu sa tačnim i brzim dostavljanjem u kuću.

Velika zalih svakovrstnih **toplomjera, cviker-naočala** od najbolje vrsti i **leća** u 24.-9. 911.

Vanjske naručbe obavlja kretom pošte.

Skladište fotografskih aparata i svih nužgrednih potrebština.

Preuzimlje naručbe svakovrstnih pečata od kaučuka i kovine.

Skladište najboljih i najjeftinijih šivaćih strojeva „Singer“ najnovijih sistema.

TVORNICA PAPIRNATIH VREĆICA
- ANTE ZORIĆ — ŠIBENIK — (DALMACIJA). -

Tvornica je uredjena sa svim potrebnim strojevima. Izradjuje vrećice u svim veličinama i u svim bojama. Ovo je prvo i jedino domaće poduzeće ove vrste. Cienae su vrlo umjerene, te domaći potrošioei ne će imati razloga, da pored domaćećeg poduzeća služe se iz vana.

- - NARUČBE SE IZVRŠUJU VRLO BRZO I TOČNO. - -

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA
:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralna DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 180.000

BANKOVNI ODJEL
PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE. OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJUKULANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU SE BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE.

MJENJAČNICA
KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SREĆKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREĆAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE. OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVIZIJA SREĆAKA I VRIEDNOSTNIH PAPIRA BEZPLATNO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA.

Najbolji namještaji snage
kao što:
motori naplin (gas), benzin, žestu, kameno ulje, surovo ulje za obrtničke, poljodjel-ske i električne namještaje snage.

Namještaje na mrsavi plin (Sauganlage) prodaje

Draždjanska tvornica motora na plin

(A. G. Dressener Gasmotoren-Fabrik: Moritz Hille, Dresden)

najveća specijalna tvornica srednje Evrope.

Izključivo glavno predstavništvo, kamo valja upravit i sve upite:
Kuća Gutenberg, EMANUEL KRAUS.
Tehnički bureau Trst, via S. Nicolo 2
Zahijevajte cieni bezplatno i bez poštarine. Dopisivanje hrvatski.

28. IV. 10.

Najsavršeniji gramofoni i ploče
sa svakovrstnim komadima osobito hrvatskim

provi-djeni znakom **TRADE-MARK.**

"HIS MASTER'S VOICE" "Andjeo"

dobivaju se u knjižari i papirnici:
Ivan Grimani
Šibenik, Glavna ulica.

Šalje na zahtjev cieni i popis komada badava i franko.

14.-9. 910-911.

Eugen Pettoello

Pribor satova, zlatarskih i optičkih predmeta i kineških srebrarija žlica, viljuška i noževa.

Zajamčena izradba sa 90 grama čistog srebra.

Pečata.

Svake vrsti rezbarije u kojoj mu drago kovini.

Bogati ilustrovani olenik. Tvorničke stalne cieni.

Šibenik, Glavna ulica, br. 128.
14. 9.-910-14. 9.-911.

Hrvatska Tiskara
Šibenik - (Dr. Krstěj i drug) - Šibenik

Izradjuje sve tiskarske poslove vrlo ukusno, a uz najumjerenije cieni.